

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

TÜRKMEN BİLGESİ

Fikret Türkmen Armağanı

Editör

İbrahim DİLEK –Ferah TÜRKER

Ankara / 2015

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

© Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü [TKAE], 2015.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınlarının tamamının veya bir kısmının yayıncının yazılı izni olmadan herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır. Yayınların fikrî sorumluluğu ve imlâ tercihi yazarlarına aittir. Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınlarında yer alan başka kaynaklardan alınmış tablo, resim ve benzeri şeylerin yasal kullanım sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dilek, İbrahim – Ferah Türker (Ed.)

Türkmen Bilgesi Fikret Türkmen Armağanı / İbrahim Dilek – Ferah Türker
X+350 s. 24 cm.

ISBN 978-975-456-136-4

1. Fikret Türkmen - Biyografi 2. Türk Edebiyatı 3. Türk Halk Edebiyatı 4. Türk Dünyası

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YAYINLARI TÜRK KÜLTÜRÜ ARAŞTIRMALARI ARMAĞAN DİZİSİ 19

Genel Yayın Editörü

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM

TKAE Editörü

Doç. Dr. Bülent GÜL

Editör

Prof. Dr. İbrahim DİLEK – Yrd. Doç. Dr. Ferah TÜRKER

Kapak ve Sayfa Tasarımı

SEMTEYHAN [B. GÜL]

İletişim Adresi

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
Bahçelievler, 7. Cad. 17. Sok. Nu. 38, 06490 Ankara / TÜRKİYE

Tel: (00 90 312) 2133100 **Belgegeçer:** (00 90 312) 2134135

Genel ağ: <http://www.turkkulturu.org.tr>

e-posta: tkaedernegi@hotmail.com

Türkmen Bilgesi Fikret Türkmen Armağanı, Etkileşim Basımevi'nde 500 adet basılmıştır.
(Kazımkarabekir Cad. 85/54-55 İskitler/ANKARA Tel: 3843136)

Ankara /2015

Sunuş

Değerli okuyucular, bu armağan kitabımız Fikret Türkmen adına düzenlenmiştir. Fikret Türkmen, alanında iyi yetişmiş, eserleri, yazıları ve hizmetleri ile temayüz etmiş bir üyemiz, değerli bir bilim adamıdır.

Türk kültür hayatına bilim adamı ve yönetici olarak önemli katkılarda bulunmuş ve bulunmayı sürdüren bir arkadaşımızdır. Türk sözlü edebiyatı üzerine yapmış ve yayınlamış olduğu çalışmalar, yeni yetişen ve yetişecekler için öğrenilmesi icap eden bir hazine hüviyetindedir. Fikret TÜRKMEN'in, bu açıdan bakıldığında özgün çalışmalar ortaya çıkarmayı seven bir araştırmacı olduğu görülecektir.

Kendisine bu armağan kitabı editör olarak hazırlayan arkadaşlar İbrahim DİLEK ve Ferah TÜRKER'dir. Kendilerine ve yazılarıyla katkıda bulunanlara şahsım ve Enstitü adına ayrı ayrı teşekkür ederim.

Fikret Türkmen, kadim dostumuzdur. Armağanı hazırlayanlar, armağana ad koymak bana düşer diye düşünmüşler, öyle yaptılar. Düşündüm. Türkmen, bilim adamı, söz ustası, üstelik başarılı bir yönetici. Aklıma ad koyma hususunda Korkut Ata düştü. Özünü, yaptığı başarılı işi ne, hangi sıfat yansıtır, diye düşündüm. Bu yüzden armağanın adını 'Türkmen Bilgesi' koydum. Çünkü bu sıfat, Fikret TÜRKMEN'in bütün özelliklerini kapsayıcı niteliktedir. Belki bu ad yerine bir başka ad da bulunabilir; ancak, ben, bundan daha iyisini bulamadım. Eksiği var ise hoşgörüle.

Armağanın elimize erişmesinde Bülent GÜL de emek vermiştir, kendisine teşekkür ediyorum.

Fikret TÜRKMEN arkadaşımıza şahsım ve Enstitü adına uzun ömür, esenlik dolu yıllar diliyorum.

Dursun YILDIRIM
Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü
Başkanı

Ön Söz

Bilim tarihinde bazı şahsiyetleri anlamak ve anlatabilmek için sadece isimlerini söylemek yeterlidir. Bu armağan kitabının sahibi de bir düzine harften oluşan ad ve soyadının içinde binlerce lisans, yüzlerce yüksek lisans ve doktora öğrencisiyle birlikte göz kamaştırıcı kariyerinde üretkenliğiyle Türkoloji tarihine yaptığı özgün ve eşsiz katkılar barındırmaktadır. Derslerinde öğrencilerine yalnız bilim alanına ait teorik bilgiler değil hayata dair bilgiler de vermiştir. Bizce onu alışılmış, sıradan hoca tipolojisinin dışına çıkararak bu özelliğiyle beraber, hem akademik hem de özel hayatında etrafındaki insanlara kendilerini mutlu hissettiren bir iletişim tarzına da sahip olmasıdır. Bilim adamı olmanın en değerli yanlarından biri hiç şüphesiz eser ve çalışmalarını sonsuza uzanan bir yol gibi bilim tarihine emanet etmek, böylelikle gelecekte kendine yol arayanlara iyi niyetli ve samimi bir inançla kılavuz olmayı başarabilmektir. Prof. Dr. Fikret Türkmen bunu başarabilen ender bilim adamlarından biri olduğu kadar aynı zamanda kendi kültürünün kutsal değerlerinin önemli savunucularından da biridir. Bilim serüveninde uğraşı alanı içinde peşine düştüğü her ayrıntıyı kutsal kabul ederek üzerine sağlam bir bakış açısı ve dikkatle eğilmiştir.

Prof. Dr. Fikret Türkmen'i, alanında kuşağını temsil eden ve çalışmalarıyla Türk folklorunun saygın bir bilim alanı olarak kabul edilmesini sağlayan Prof. Dr. Dursun Yıldırım, Prof. Dr. Umay Günay, Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu... gibi isimlerle beraber anmak gerekir. Türk folklor araştırmaları tarihinin son elli yılını yazabilmek için bu isimler içinde birini anmadan diğerini anlatmak mümkün değildir. Heyecan uyandıran çalışmalarıyla Türk folklorunun görkemli büyüklüğünü ortaya koymaya çalışan bu şahsiyetlerle birlikte Prof. Dr. Fikret Türkmen, Türkoloji çalışmalarını geçmiş yüzyıldan içinde bulunduğumuz zamana taşıyan bilgiler arasındadır. O, anılan diğer isimlerle beraber Türklüğün her türlü sorununun çözümü için Türkolojiyi merkez gören bir anlayışa sahiptir. Esasında bilimsel çalışmalarının mahiyetini ve özünü de bu anlayış oluşturur.

Türklüğün tarihî derinliği ve geniş coğrafyasına yaptığı uzak yolculuklardan taşıdıklarını paylaştığı öğrencileri adına kitabın

editörleri olarak Prof. Dr. Fikret Türkmen'e şükran ve minnet duygularımızı ifade etmek isteriz. Ayrıca böyle bir armağan kitabının basılması kararını alan TKAE başkanı Prof. Dr. Dursun Yıldırım'a ve yönetim kuruluyla birlikte yazılarıyla bu armağan kitabın vücut bulmasını sağlayan Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN'in dostları, arkadaşları ve öğrencilerine yürekten teşekkür ederiz.

Prof. Dr. İbrahim DİLEK

Yrd. Doç. Dr. Ferah TÜRKER

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sunuş / iii

Önsöz / v

Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN'in Hayatı ve Eserleri / 1-26

Umay GÜNAY

Fikret Türkmen ve Edebiyat / 27-29

Мирфатих ЗАКИЕВ

Төрки Гуманитар Фәннәре Үсешендә Фикрәт Төркмән / 31-36

Annagurban AŞIROV

Türkmenistan-Türkiye Edebî Köprüsünün Askeri / 37-39

Tuncer BAYKARA

Fikret Türkmen Dostum ve Aydın Vilayet Gazetesi / 41-50

Zeynep KORKMAZ

Marzubân-Nâme Tercümesi'ndeki Hikâyelerin
Sosyo-Kültürel Özellikleri Üzerine Kısa Bir Değerlendirme / 51-54

Fatma ÖZKAN - İsa ÖZKAN

Dede Korkut Kitabındaki "Apul Apul" veya "Yap Yap Yürümek"
Sözlerinin Kökeni Hakkında / 55-62

Ali DUYMAZ

Ertuğrul Gazi Türbesi Etrafında Oluşan İnanış ve Uygulamalar
Üzerine Bir Deneme /63-72

Fuzuli BAYAT

Sosyo-Ekonomik Bağlamda Köroğludan
Sovyet Rejim Kaçaklarına Kadar Kaçakçılık Harekatı / 73-81

Yaşar KALAFAT

Karir Zazaları ve Türk Halk İnanmalarında Mitolojik Veriler / 83-98

Bayram DURBİLMEZ

Anadolu'da Yaşayan Halk Hekimi Kamlar/Şamanlar: Ocaklılar / 99-106

Derya ÖZCAN

Uşak Merkezinde Halk Hekimliği Uygulamaları / 107-114

Mustafa ARSLAN

Başkurt Türklerinin Tarihi Destanı: İdükey İle Moradım / 115-123

Muxtar KAZIMOĞLU – İMANOV

“Dədə Qorqud” Eposunda Yuxari və Aşağı Paralelliyi / 125-138

Кузедеш Яданова

Героическое Сказание «Козын-Эркеш» Н. У. Улагашева / 139-145

Alımcın İNAYET

Yalınvuz / Celmoğuz ve Vampirin Ortak Özellikleri Üzerine / 147-150

İsmet ÇETİN

Zaman ve Halk Hikâyelerinde Zaman / 151-156

Mehmet Surur ÇELEPİ

Halk Hikâyelerinde Aşk ve Statü / 157-170

Doğın KAYA

Âşık Şiirinde Yeni Şekiller ve Türler / 171-175

Mehmet AÇA

Bir Kanaat Önderi Olarak Âşık Şenlik / 177-182

Soner SAĞLAM

Mahtumkulu'nun Dünya Algısı / 183-194

Əli Şamil HÜSEYİN OĞLU

Azərbaycanda Folklorşünaslığın Təməlini
Qoyanlardan Biri-Əmin Abid / 195-208

Ali EROL

Çağdaş Azərbaycan Şiiri'nin Şekillenmesinde
Realist ve Romantik Temayüller / 209-219

Döölötbek SAPARALIYEV

Cengiz Aytmatov'un Eserlerinde
Kırgız Efsanelerinin Kullanımı Hakkında / 221-226

Selahittin TOLKUN

Sovyet Sonrası Özbek Edebiyatında Sovyet Eleştirisi / 227-240

Ömür CEYLAN

Neyzet Paşa'nın Vefatına Tarih Yahut Tarih Manzumelerini
Okumak Üzerine / 241-244

Adem ÖGER - Kübra YILDIZ

Karamanlı Ortodoksların Kurduğu Cemiyetler ve
Yayın Faaliyetleri (Nevşehir Örneği) / 245-254

Galina MIŠKINIENĖ

Lithuanian Tatars: The Oldest Muslim Community In Europe On The Edge
Of Self-Possession And Disappearance In The World Of Globalization / 255-
260

Н.Н. ТЫДЫКОВА

О Проблемах Сохранения И Развития Языка Некоторых Коренных
Малочисленных Народов Республики Алтай / 261-267

Imre BASKI

Rabbin Duası Eski Kumanca Tercümeleri Hakkında Notlar / 269-278

Zübeyde BİKTAGİROVA

Türk ve Tatar Atasözlerinde "Çocuk" Kavramı / 279-283

Danuta CHMIELOWSKA

Çanakkale Savaşı'nın Polonya'daki Akisleri / 285-287

Éva CSÁKI

Similarities In Animal Husbandry
(Karachay-Balkars And Hungarians) / 289-296

János SIPOS

Karachay-Malkar Folksongs / 297-310

M. Hakan CEVHER

Üslup, Tavr ve Meşk / 311-314

Kubatbek TABALDİYEV

Saymalı-Taş ve Kırgızistan'da Bulunan Diğer Kaya Resimleri Hakkında /
315-321

Yüksel SAYAN

Hacı Murad'ın Mezarı Hakkında / 323-328

Nilgün AÇIK ÖNKAŞ

Değerler Eğitimi ve Klasik Ürünlerin Çevirileri / 326-336

Mirjana TEODOSIJEVIĆ

Belgrad Türkolojisinin 90 Yılı / 337-344